

ZAPISNIK

sa 21. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, održane 4. decembra 2013. godine

Sjednica je počela u 17 sati.

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali član/ice Odbora: Goran Tuponja, Žana Filipović, Jovan Martinović, mr Branka Tanasijević, dr Ljiljana Đurašković, prof.dr Jelisava Kalezić, doc.dr Branka Bošnjak i Zdenka Popović.

Sjednici su prisustvovali: Aleksandra Cas Granje, direktorka Generalnog direktorata za proširenje Evropske komisije, Mitja Drobnič, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Alberto Kamarata, šef Sektora za politiku, evropske integracije i privredu Delegacije EU u Crnoj Gori, Rastislav Vrbenski, stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori, Adie-Baird Dawn, zamjenica šefa operativnog sektora u Delegaciji EU u Crnoj Gori, Anre Lys, šef Sektora za implementaciju projekta, Barbara Ratovnik, savjetnica za vladavinu prava i evropske integracije, Mladenka Tešić, projektna menadžerka, Anđela Lango, politička službenica u Generalnom direktoratu za proširenje, Lia Magnaguagno, šefica Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, predstavnice civilnog sektora Maja Raičević, izvršna direktorka Centra za ženska prava, poslanik/ca Miodrag Vuković i Azra Jasavić i predstavnici/ce diplomatskog kora.

Rad sjednice pratili su predstavnici medija.

Za sjednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

POLITIČKA PARTICIPACIJA ŽENA U PROCESU PRIDRUŽIVANJA EVROPSKOJ UNIJI

U uvodnom obraćanju predsjednica Odbora je saopštila da je nakon uvođenja kvota u izborni zakon došlo do povećanja broja žena u crnogorskom parlamentu i da je sada taj procenat 16,05%, što je najveći procenat od kada žene u Crnoj Gori imaju pravo da biraju i budu birane, ali ne i dovoljan da bi žene mogle da nametnu svoj stav i mišljenje većini. Na nedavno održanoj sjednici Odbora, kojoj su prisustvovali eksperti/kinje koje se bave pitanjem političke participacije žena, predstavnici/e međunarodnih organizacija, kao i predstavnice civilnog društva, razgovarano je o modelu djelotvornih kvota i definisani zaključci koje je Odbor dostavio radnoj grupi za izgrađivanje povjerenja u izborni proces, kako bi se izabrao model kojim će se omogućiti da i među izabranim poslanicama/cama bude 30% manje zastupljenog pola. Odbor je, vršeći kontrolnu funkciju, a u cilju povećanja uticaja na političku participaciju žena, po drugi put, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, UNDP-a u Crnoj Gori i Ministarstva za ljudska i manjinska prava realizovao istraživanje o poznavanju i primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti u institucijama Crne Gore i rezultati tog istraživanja biće objavljeni početkom 2014. godine. Odbor je u svom radu prepoznao važnost političkog i ekonomskog osnaživanja žena na lokalnom nivou i uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori realizovao dvije sjednice van zgrade parlamenta, i to: u selu Ostros, Opština Bar i Pljevljima. Predstavnici Odbora aktivno su učestvovali u radu međunarodne konferencije održane u Podgorici, na kojoj je razmatran Izvještaj Evropskog parlamenta i Rezolucija o položaju žena na Zapadnom Balkanu, a u susret toj konferenciji Odbor je organizovao sjednicu na kojoj je o Izvještaju govorila poslanica Evropskog parlamenta Marije Cornelissen, autorka tog izvještaja.

Aleksandra Cas Granje, direktorka za Crnu Goru, Makedoniju, Tursku i Island u Generalnom direktoratu za proširenje Evropske komisije, u uvodnom obraćanju istakla je značaj Izvještaja o pravima

žena u zemljama Zapadnog Balkana u procesu pristupanja Evropskoj uniji, koji ukazuje na važnost pitanja ženskih prava u procesu pristupanja Evropskoj uniji i izrazila uvjerenje da će Crna Gora obezbijediti poštovanje datih preporuka. Tokom rasprave, ukazala je na faktore koji utiču na učešće žena u politici i naglasila značaj promjena kulturnog konteksta, jer tradicionalni kulturološki stavovi prema ženama u politici i dalje preovladavaju u zemljama Zapadnog Balkana. Takođe, naglasila je značaj unaprjeđenja postojećih rješenja koja će omogućiti jednako učešće žena u strukturama koje donose odluke, jer evropsko iskustvo pokazuje da bez povećanja političke participacije žena nije moguće zamisliti ni reforme javne politike. Konstatujući da su u Crnoj Gori žene i dalje nedovoljno zastupljene u parlamentu, Vladi i lokalnim skupštinama, iako je po ovom pitanju ostvaren napredak, ukazala je na mogućnost dostizanja standarda u ovoj oblasti kroz dijalog o najboljim rješenjima za političku reprezentaciju žena. Formiranjem radne grupe za izgrađivanje povjerenja u izborni proces stvorena je mogućnost djelovanja kako bi se unaprijedile kvote i postigla izbalansirana zastupljenost žena u parlamentu nego što je sada. Kako je saopštila, treba imati kvote koje garantuju participaciju žena u parlamentarnom životu zemlje, ali treba obezbijediti i prateće mjere kako bi političke partije obezbijedile da žene koje učestvuju u izbornom procesu i imaju kvalitet budu stvarna vrijednost i novo bogatstvo za parlament i cijelo društvo. Zato, u procesu izmjena izbornog zakonodavstva treba sagledati mogućnost promjena i Zakona o političkim partijama. Polazeći od navedenog, Aleksandra Cas Granje izrazila je uvjerenje da će se kroz dijalog doći do modela koji je najprimjereniji crnogorskom kontekstu, kako bi se ispunio međunarodni standard i poštovala rodna ravnopravnost i istakla značaj Poglavlja 23 i 24 u kojima će se kroz akcione planove raditi na unaprjeđenju političkih prava žena i povećanju broja žena na mjestima odlučivanja i pitanjima zaštite od nasilja nad ženama, kao i Poglavlja 19 kroz koje će se pratiti ekonomsko osnaživanje žena.

Rastislav Vrbenski, stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori, naglasio je da UNDP u Crnoj Gori u saradnji sa Delegacijom Evropske unije i Vladom Crne Gore već tri godine implementira Program rodne ravnopravnosti u tri važne oblasti: političko osnaživanje žena, sprječavanje nasilja nad ženama i ekonomsko osnaživanje žena. Nakon uvođenja kvota od 30% kandidata manje zastupljenog pola na izbornim listama povećan je procenat žena u parlamentu, do sada najveći, ali postojeće zakonsko rješenje treba i dalje unaprjeđivati. Ukazao je na preporuke iz Rezolucije o položaju žena na Zapadnom Balkanu, koje se odnose na rodnu ravnopravnost i zaključne stavove CEDAW Komiteta za eliminisanje svih oblika diskriminacije žena, datim nakon predavljanja Izvještaja Crne Gore. CEDAW preporučuje da svaki treći kandidat na izornoj listi treba da bude žena i da kada žena napusti poslaničko mjesto treba da bude zamijenjena ženom, da se u političkim partijama formiraju klubovi žena i definiše minimum učešća žena u partijskim strukturama, kao i transparentan proces predlaganja kandidata za izbornu listu. Formiranjem radne grupe za izgrađivanje povjerenja u izborni proces stvorena je mogućnost za dijalog o dodatnim mehanizmima i najboljim rješenjima za političku reprezentaciju žena i UNDP je po tom pitanju imao intenzivnu komunikaciju sa predstavnicima/ama političkih partija. Izrazio je uvjerenje da će se kroz dijalog doći do najboljeg rješenja, ispoštovati preporuke iz Rezolucije Evropskog parlamenta i ne samo ispuniti međunarodne obaveze već i pomoći ženama da budu osnažene.

U raspravi su učestvovali/e: izvršna direktorka Centra za ženska prava Maja Raičević, prof.dr Jelisava Kalezić, Azra Jasavić, mr Branka Tanasijević i Nada Drobnjak.

Maja Raičević, izvršna direktorka Centra za ženska prava, osvrnula se na aktivnosti civilnog sektora i inicijativu nevladinih organizacija da se amandmanima utiče na poboljšanje teksta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika, kada je taj zakon 2011. godine bio u skupštinskoj proceduri. U cilju obezbjeđivanja većeg učešća žena u političkom životu Crne Gore, nevladine organizacije predložile su da se na izornoj listi među svaka tri kandidata, počev od prvog do trećeg kandidata i tako redom, kandiduje najmanje jedno lice manje zastupljenog pola. Međutim, amandman koji je mogao garantovati suštinsku promjenu nije podržan i vrijeme je pokazalo da potreba za promjenama i dalje postoji i rad na izmjenama izbornog zakonodavstva treba iskoristiti kako bi se učinjeni propusti

ispravili i ostvario standard od 30% žena u crnogorskom parlamentu. Izrazila je očekivanje da će Evropska komisija dati punu podršku nastojanjima da se usvoje rješenja koja će omogućiti da se ostvari minimum 30% žena u parlamentu i lokalnim skupštinama, ukazujući na činjenicu da su civilni sektor i pojedine političke partije definisani predlog za poboljšanje teksta dostavili radnoj grupi za izgrađivanje povjerenja u izborni proces i da je stvar političke volje hoće li se predloženo rješenje usvojiti. Tokom diskusije osvrnula se i na pitanje nasilja nad ženama konstatujući da imamo dobre zakone i da je Crna Gora jedna od prvih zemalja koja je potvrdila Konvenciju Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, ali i da imamo nacionalne dokumente koji su dobro osmišljeni, ali koji ne daju rezultate, navodeći kao primjer Strategiju zaštite od nasilja u porodici 2011-2015. kojom je definisano devet ciljeva, a djelimično ispunjena samo tri.

Prof.dr Jelisava Kalezić govorila je o ličnom iskustvu članice dvodomnog parlamenta države iz prethodnog perioda u kome je Crna Gora participirala sa određenim brojem predstavnika/ca, iz razloga što se navedeni primjer dobro transponuje na sadašnju situaciju. Po njenom mišljenju neophodnost i značaj političke participacije se ne mjeri samo brojem žena, već je od podjednakog značaja i reprezentacija u smislu uvažavanja njihovih stavova i mišljenja u procesu odlučivanja i zato je potrebno stvaranje, razvoj i jačanje samopouzdanja žena i njihovo osnaživanje.

Poslanica Azra Jasavić ukazala je na razloge koji su je motivisali da u postupku izmjena izbornog zakonodavstva, kao članica radne grupe za izgrađivanje povjerenja u izborni proces, podnese prvi amandman - da na izbornim listama svaki treći kandidat bude žena i izrazila uvjerenje da će radna grupa imati veći senzibilitet za pitanje ravnopravnosti žena u parlamentu i tretirati ovo pitanje na kvalitetan način, između ostalog i zbog evidentno malog broja žena u parlamentu i na drugim mjestima odlučivanja.

Za mr Branku Tanasijević važnost kvota je nesporna, ali zbog postojanja predrasuda o mjestu žena u društvu potrebna je promjena kulturnog konteksta, a to je proces koji zahtijeva vrijeme. Značajan je dijalog, međusobna saradnja i podrška koju žene aktivne u političkom životu mogu da pruže jedna drugoj, bez obzira na to koju političku partiju predstavljaju. Žene koje učestvuju u politici su svojim radom, odgovornošću i savjesnošću razbile predrasude da je politika isključivo „muški posao“, ali potrebno je i dalje afirmisati pozitivne primjere učešća žena u javnom prostoru kojim bi se otvorili putevi i drugim ženama, jer su sve one dokazale svojim angažmanom da i žene mogu da obavljaju odgovorne funkcije. Ukazujući na činjenicu da žene nakon uvođenja kvota nijesu bile pozicionirane na način kako bi bilo prihvatljivo, saopštila je da vjeruje da će promjenom izbornog zakonodavstva i to pitanje biti riješeno, ali da je izgrađivanje principa solidarnosti između žena potrebno i evidentno je da to nedostaje.

Šednica je završena u 18 sati i 10 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković,s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak,s.r.